

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący SSR Magdalena Glinkiewicz

Protokolant st. sekr. sąd. Bożena Czajkowska

Po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2016 r. w Toruniu.

sprawy z powództwa

P. P. (1)

przeciwko:

(...) Sp. z o.o. w (...) Bank (...) S.A. we W.

o:

stwierdzenie nieważności umów

orzeka:

I. stwierdza nieważność umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych w sieci (...) z dnia 18 lipca 2013r. zawartej w T. przez P. P. (1) z (...) Sp. z o.o. w W.;

II. stwierdza nieważność umowy Kredytu na Zakup Towarów/ Usług nr (...) z dnia 25 lipca 2013r. zawartej w T. przez P. P. (1) z (...) S.A. we W.;

III. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Toruniu) kwotę 74 zł (siedemdziesiąt cztery złote) tytułem kosztów sądowych, od uiszczenia których powód był zwolniony;

IV. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. we W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Toruniu) kwotę 58 zł (pięćdziesiąt osiem złotych) tytułem kosztów sądowych, od uiszczenia których powód był zwolniony;

V. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Toruniu) kwotę 491,55 zł (czterysta dziewięćdziesiąt jeden złotych pięćdziesiąt pięć groszy) zł tytułem nieuiszczonych wydatków;

VI. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. we W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Toruniu) kwotę 491,55 zł (czterysta dziewięćdziesiąt jeden złotych pięćdziesiąt pięć groszy) zł tytułem nieuiszczonych wydatków;

VII. zasądza od pozwanego (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz powoda kwotę 221,40 zł (dwieście dwadzieścia jeden złotych czterdzieści groszy) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu;

VIII. zasądza od pozwanego (...) S.A. we W. na rzecz powoda kwotę 221,40 zł (dwieście dwadzieścia jeden złotych czterdzieści groszy) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 lipca 2014 r., w sprawie (...), Referendarz Sądowy ustanowił dla P. P. (2) adwokata z urzędu w sprawie o stwierdzenie nieważności umów zawartych przez niego z (...) Sp. z o.o. oraz (...) S.A. oraz zwolnił go od kosztów sądowych w całości.

Powód P. P. (1) wniósł o ustalenia nieistnienia stosunku prawnego pomiędzy powodem a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. poprzez stwierdzenie nieważności umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych w sieci (...) z dnia 18 lipca 2013 r. zwartej przez P. P. (1) oraz ustalenia nieistnienia stosunku prawnego pomiędzy powodem a (...) S.A. z siedzibą we W. poprzez stwierdzenie nieważności umowy Kredytu na zakup towarów/ usług nr (...) z dnia 25 lipca 2013 r. zawartej przez P. P. (3) oraz zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

W uzasadnieniu podał, iż zawarł z (...) Sp. z o.o. umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych i z uwagi na niewywiązywanie się z obowiązków umowy został wezwany do zapłaty zadłużenia. Wobec braku uregulowania należności pozwany złożył pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Na skutek wydanego nakazu zapłaty powód złożył sprzeciw i sprawa została przekazana do Sądu Rejonowego w Toruniu. Dodał, iż w dniu 25 lipca 2013 r. zawarł również umowę kredytu z (...) Bank (...) S.A. Z uwagi na brak regulowania należności pozwany wystawił przeciwko niemu bankowy tytuł egzekucyjny na podstawie, którego Komornik Sądowy D. Z. prowadził egzekucję wobec powoda. Powód zaznaczył, iż od 2007 r. leczy się psychiatrycznie, w 2011 r. trafił do szpitala, gdzie zdiagnozowano u niego chorobę afektywną dwubiegunową. Zaś w 2014 r. rozpoznano u niego chorobę psychiczną pod postacią zaburzeń afektywnych dwubiegunowych oraz zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem amfetaminy i marihuany. Sąd Okręgowy w Siedlicach częściowo ubezwłasnowolnił powoda zaś postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Toruniu ustanowił dla niego kuratelę. Powód podkreślił, iż w chwili zawierania przedmiotowych umów miał zdiagnozowaną chorobę psychiczną. W wyniku zawarcia umów naraził się na wszczęcie egzekucji komorniczej, która nakłada na niego obowiązek zapłaty określonej sumy co z kolei uzasadnia istnienie interesu prawnego powoda.

Postanowieniem z dnia 2 września 2015 r. Sąd Rejonowy w Toruniu oddalił wniosek powoda o zabezpieczenie roszczeń.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Sp. z o.o. w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

Pozwany potwierdził, iż zawarł z powodem umowę. Z uwagi na niewywiązywanie powoda z zawartej umowy obciążony on został kwotą 1.290,79 zł tytułem, kary umownej. Pozwany zaznaczył, iż przedstawił powodowi porozumienie finansowe, które nie zostało zaakceptowane. K. P. przesłała jedynie zgłoszenie reklamacyjne zawierające jedynie informacje o stanie zdrowia powoda. Pozwany zakwestionował, iż zdiagnozowana choroba pozwanego jest podstawą do nieważności umowy. Z opinii sądowo psychiatrycznej i psychologicznej wynika bowiem, iż powód zdaje sobie sprawę ze swojego stanu psychicznego. Dodał, iż fakt zażywania amfetaminy, marihuany lub innych środków nie może stanowić podstawy uznania, że umowy zawarte przez powoda są nieważne. Nadto orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu częściowym ma charakter konstytutywny i nie wywołuje skutków z mocą wsteczną.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Bank (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

W pierwszej kolejności zaznaczył, iż właściwym miejscowo do rozpoznawania sprawy jest Sąd Rejonowy we Wrocławiu. Pokreślił, iż choroba psychiczna nie powoduje sama przez się skutków z art. 82 k.c. w postaci nieważności czynności prawnej. Konieczne jest bowiem udowodnienie przez powoda, że w momencie zawierania umowy osoba składająca oświadczenie woli działa w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Dodał, iż w chwili zawierania umowy powód nie był ubezwłasnowolniony ani całkowicie ani częściowo.

W piśmie z dnia 28 września 2015 r. powód sprecyzował wartość przedmiotu sporu. Wskazał, iż odnośnie umowy zawartej z (...) Sp. z o.o. wynosi ona 1.478 zł, zaś w odniesieniu do umowy zawartej z (...) Bank (...) S.A. wynosi 1.144 zł.

Sąd ustalił, co następuje:

P. P. (1) od 2007 roku znajdował się pod opieką poradni psychiatrycznej w T. z powodu zaburzeń emocjonalnych.

Dowód: opinia sądowo psychiatryczna i psychologiczna k. 20-22,

Zaświadczenie k. 28

W okresie od 31 sierpnia 2011r. do 25 września 2009r. był hospitalizowany z rozpoznaniem uzależnienie mieszane od marihuany i amfetaminy, choroby afektywnej dwubiegunowej.

Dowód: opinia sądowo psychiatryczna i psychologiczna k. 20-22,

Karta informacyjna k. 24-25v

W okresie od 7 października 2011 r. do 21 maja 2015 r. przebywał w Szpitalu (...) w G., Ośrodku rehabilitacji i terapii psychiatrycznej, gdzie rozpoznano u niego uzależnienie mieszane i chorobę afektywną dwubiegunową.

Dowód: opinia sądowo psychiatryczna i psychologiczna k. 20-22,

Karta informacyjna k. 26-27v

Od 2011 r. P. P. (1) pozostawał pod opieką Wojewódzkiego Ośrodka (...) w T..

Dowód: historia choroby k. 114

P. P. (1) od 14 roku życia pozostaje pod opieką (...). Przyjmował leki R., D. C., T., L.. Kilka razy był na obserwacji w szpitalu psychiatrycznym, 4 razy na detoksykacji narkotykowej.

Dowód: opinia sądowo psychiatryczna i psychologiczna k. 20-22,

karta informacyjna k. 24-25v, 26-27v,

historia choroby k. 114,

opinia sądowo psychiatryczni – psychologiczna k. 165-167v

U P. P. (1) rozpoznano chorobę afektywną dwubiegunową i uzależnienie mieszane.

Dowód: opinia sądowo psychiatryczni – psychologiczna k. 165-167v

W dniach od 18 do 25 lipca 2013 r. P. P. (1) znajdował się w fazie maniakalnej choroby afektywnej dwubiegunowej. Miał wówczas zniesioną zdolność swobodnego wyrażania woli, był niezdolny do podejmowania czynności prawnych i właściwego rozeznania się w podejmowanych czynnościach prawnych

Dowód: opinia sądowo psychiatryczni – psychologiczna k. 165-167v

Oświadczenia woli P. P. (1) złożone w dniu 18 lipca 2013 r. oraz 25 lipca 2013 11 sierpnia 2005 r. zostały złożone w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Dowód: opinia sądowo psychiatryczni – psychologiczna k. 165-167v

Sąd zważył, co następuje:

W tym miejscu należy wskazać, że z dokumentów załączonych do akt sprawy nie wynika, aby przed złożeniem pozwu w przedmiotowej sprawie toczyło się postępowanie z powództwa (...) Sp. z o.o. w W. przeciwko P. P. (1). Postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2015r. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie przekazał do Sądu Rejonowego w Toruniu sprawę z powództwa (...) (Luxemburg) S.A. w L. (sygn., akt X C 988/15). Prawomocnym postanowieniem z dnia 7 października 2015r. (sygn. akt X C 988/15) postępowanie zostało umorzone.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o okoliczności bezsporne, przedłożone przez strony dokumenty, opinie biegłych.

Sąd w pełni dał wiarę dowodom w postaci dokumentów zgromadzonych w toku procesu, albowiem były kompletne i jasne, wraz z pozostałymi dowodami obrazowały dokładny stan faktyczny sprawy. Ich prawdziwość nie budziła, w ocenie Sądu, jakichkolwiek wątpliwości. Co więcej wiarygodność i autentyczność przedłożonych dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd podzielił wnioski ze wspólnej opinii biegłego lekarza psychiatry A. P. i psychologa E. S.. Biegli posiadają wiedzę, doświadczenie i kwalifikacje wymagane dla sporządzenia tego rodzaju opinii. Sporządzona opinia jest jasna i wyczerpująca.

Opinia biegłych była jasna, spójna, a wnioski biegłych sformułowane zostały po zbadaniu powoda oraz po analizie treści dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy. Biegli wyczerpująco odpowiedzieli na pytania zawarte w tezach dowodowych.

Nie można pominąć tego, że biegli swoje stanowisko w tym przedmiocie sformułowali nie tylko po zapoznaniu się ze zgromadzoną dokumentacją, ale i po badaniu powoda - a zatem opinia sporządzona została nie na podstawie arbitralnej i formułowanej a priori oceny, lecz w oparciu o obiektywny i rzetelnie zebrany materiał badawczy, który dał asumpt do sformułowania takich właśnie wniosków końcowych.

Nie nasuwa wątpliwości, że opinia została sporządzona w sposób fachowy przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, posiadające wiedzę specjalistyczną w dziedzinach psychiatrii i psychologii.

Biegli w opinii jednoznacznie wskazali, iż w dniach od 18 do 25 lipca 2013 r. P. P. (1) znajdował się w fazie maniakalnej choroby afektywnej dwubiegunowej. Miał wówczas zniesioną zdolność swobodnego wyrażania woli, był niezdolny do podejmowania czynności prawnych i właściwego rozeznania się w podejmowanych czynnościach prawnych

Żadna ze stron nie wniosła zastrzeżeń do opinii

W ocenie Sądu nie było więc jakichkolwiek podstaw, by opinię biegłych uznać za nierzetelną czy niefachową. Dla porządku można dodać, że Sąd w sprawie do rozstrzygnięcia której wymagane są wiadomości specjalistyczne nie może wydać orzeczenia wbrew wnioskowi wypływającemu z opinii uznanej przez tenże Sąd za fachową i rzetelną (zob. np. wyrok SN z 26/10/2006 I CSK 166/06 – publ. Lex nr 209297 lub II UK 277/04 OSNP 2006/5-6/97).

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że powód zawarł z (...) Sp. z o.o. umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych zaś z (...) Bank (...) S.A. umowę Kredytu.

Strona powodowa podnosiła jednak nieważność tychże umów wskazując, iż w chwili ich zawierania powód znajdował się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Na wstępie należy rozważyć żądanie stwierdzenia nieważności umowy w świetle art. 82 k.c. Żądanie to niewątpliwie jest powództwem o ustalenie, a zatem konieczne jest spełnienie podstawowej przesłanki jaką jest interes prawny w żądaniu ustalenia.

Zgodnie z brzmieniem art. 189 k.p.c. powództwo o ustalenie jest dopuszczalne wtedy, gdy powód żąda ustalenia prawa lub stosunku prawnego i gdy ma w takim ustaleniu interes prawny. Interes prawny, o jakim mowa w art. 189 k.p.c., jest

to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych, a w przypadku ustalania praw czy stosunków prawnych występuje z reguły (ale nie tylko) wówczas, gdy istnieje niepewność tego prawa lub stosunku prawnego zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych. Decydujące znaczenie w powyższym powództwie należy przypisać interesowi prawnemu, gdyż bez jego istnienia nie jest możliwe ustalenie prawa lub stosunku prawnego. Dlatego też Sąd jest obowiązany badać ten interes prawny w każdym stanie sprawy, niezależnie od uznania żądania pozwu przez pozwanego ani od przyznania przez niego okoliczności faktycznych. Wskazać ponadto należy, iż powództwo o ustalenie, poza nielicznymi wyjątkami, nie jest dopuszczalne, gdy w konkretnej sytuacji można wytoczyć powództwo o zasądzenie. Istotą bowiem powództwa o ustalenie jest zapobieżenie zagrożeniu prawom powoda, a także zniesienie stanu niepewności towarzyszącej tym prawom lub stosunkowi prawnemu, taki zaś zakres ochrony jest wówczas, gdy powód nie może poszukiwać swoich praw w drodze powództwa o świadczenie.

W niniejszej sprawie, zdaniem Sądu powód ma interes prawny w ustaleniu nieważności zawartych umów

Analizując kwestię czy umowy były ważnie zawarte należy wziąć pod uwagę, iż zgodnie z art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. O świadomym powzięciu decyzji i wyrażeniu woli można mówić wtedy, gdy składająca oświadczenie woli czyni to z pełnym rozeznaniem treści swojego oświadczenia i skutków, które chce przez nie osiągnąć. Świadomość dotyczy zarówno powzięcia decyzji, jak i wyrażenia woli, przy czym brak świadomości i swobody musi być zupełny. Zarówno stan wyłączający świadome jak i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli muszą wynikać z przyczyny wewnętrznej, a zatem stanu (najczęściej chorobowego) w jakim osoba ta się znajdowała. Źródłem wady oświadczenia woli są w tym przypadku szczególne właściwości psychiki lub procesu myślowego znajdujące się „wewnątrz” osoby składającej oświadczenie.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności opinii biegłych, powód w dacie podpisywania umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych jak i umowy o kredyt znajdował się w fazie maniakalnej choroby afektywnej dwubiegunowej. Miał wówczas zniesioną zdolność swobodnego wyrażania woli, był niezdolny do podejmowania czynności prawnych i właściwego rozeznania się w podejmowanych czynnościach prawnych.

Z uwagi na powyższe Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 82 k.c. Sąd w punkcie I wyroku stwierdził nieważności umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych w sieci (...) z dnia 18 lipca 2013 r. zawartej przez P. P. (1) z (...) Sp. z o.o. w W., a w punkcie II wyroku stwierdził nieważności umowy o Kredy na Zakup Towarów/ Usług z dnia 25 lipca 2013 r. zawartej przez P. P. (1) z (...) S.A. we W.

O kosztach Sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c. z którego wynika zasada odpowiedzialności za wynik procesu.

Zgodnie z art. 113 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (Dz. U. Nr 167, poz 1398 z późn. zm.) Sąd nakazał pobrać od pozwanego (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 74 zł, zaś od (...) S.A. we W. kwotę 58 zł tytułem nieuiszczonych opłat od pozwu. Nadto w punkcie V i VI nakazał pobrać od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa po 491,55 zł. Powód został zwolniony od kosztów sądowych w całości. Pozwani przegrali sprawę i zostali obciążeni nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu orzeczono na podstawie § 2 ust. 3 w zw. § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) zasądając od pozwanych ze Skarbu Państwa po 221,40 zł